

Tussen de mensen.

**Onze keuzes voor
Montferland.**

Montferland

2026-2030

Inhoudsopgave.

Het CDA Montferland.	2
1. Wonen waar je wilt blijven.	3
<i>Woningbouw. Energietransitie en netcongestie. Ruimtelijke ordening.</i>	
2. Onderwijs, sport, gezin, jeugd en ouderen.	5
<i>Onderwijshuisvesting. (Buiten)spelen. Voor- en vroegschoolse educatie. Sport. IKC.</i>	
3. Leefbare dorpen en bruisende kernen.	8
<i>Verenigingsleven. Cultuur en tradities. Actieve kernen. Vrijwilligers. (Asiel)opvang. Inburgering van nieuwkomers.</i>	
4. Veilige straten, buurten en omzien naar elkaar.	10
<i>Openbare orde en veiligheid, weerbaar Montferland.</i>	
5. Maatschappelijke zorg én zorg dichtbij.	12
<i>Jeugdzorg. Werk en inkomen. Ouderenzorg. Zorg aan langdurig zieken.</i>	
6. Verkeer, bereikbaarheid én groen.	14
<i>Onderhoud van wegen en groen. Verkeer. Biodiversiteit.</i>	
7. Duurzaamheid, economie, toerisme en buitengebied.	16
<i>Duurzaamheid. Buitengebied. Recreatie en toerisme. Economie. Nevelhorst. Bedrijventerreinen.</i>	
8. Bestuur en dienstverlening naar inwoners.	19
<i>Inwonersparticipatie. Dienstverlening. Communicatie. Menselijke maat.</i>	
Onze mensen.	20
Slotwoord.	21

Het CDA Montferland.

Wij staan midden in de samenleving. Tussen de mensen die elke dag het goede willen doen voor hun gezin, hun buurt en hun vereniging. Mensen die niet roepen vanaf de zijlijn, maar gewoon hun schouders eronder zetten en meedoen. Je komt ons tegen bij het voetbal, tijdens de carnaval, het schuttersfeest, in de supermarkt of bij de kermis. Dat zijn de mensen van het CDA Montferland: betrokken, nuchter en met het hart op de juiste plek.

Ons verhaal.

Samen bouwen we aan een gemeente waar iedereen telt. Waar kinderen veilig opgroeien, jongeren kansen krijgen en ouderen zich gezien voelen. Waar verenigingen het kloppend hart van de kernen vormen en waar we naar elkaar omkijken.

Wij geloven in de kracht van gemeenschap. In gezinnen, buurtschappen, sportclubs en familiebedrijven wordt nog elke dag gewerkt aan een samenleving waarin respect, fatsoen en verantwoordelijkheid vanzelfsprekend zijn. Waar het algemeen belang boven het eigenbelang gaat. Waar we zuinig zijn op onze omgeving, onze tradities en elkaar.

Een politiek van samenwerken.

Juist nu, in een tijd van verharding en wantrouwen, kiezen wij voor samenwerken. Voor politici die luisteren belangrijker vinden dan gehoord worden. Waar het gesprek centraal staat, ook als we het niet altijd met elkaar eens zijn. Wij nemen verantwoordelijkheid en weten wat er nodig is om een gemeente goed te besturen. Met beide benen op de grond, met kennis van zaken en met oog voor mensen. Het CDA Montferland staat voor een nuchtere, eerlijke en betrouwbare koers. We durven keuzes te maken, houden koers in lastige tijden en blijven altijd zoeken naar wat mensen verbindt.

Onze CDA-plannen.

Voor u ligt ons programma voor de periode 2026–2030. Hierin lees je hoe wij samen willen bouwen aan een fatsoenlijke, leefbare en sterke gemeente. Een Montferland waar we trots op zijn, met ruimte voor initiatief en aandacht voor elkaar. Een sterke gemeenschap begint bij u, bij jou, bij ons allemaal.

Stem op 18 maart: **CDA Montferland!**

CDA Montferland

Merel Balduk - Lijsttrekker

Chiel Polman - Campagneleider

1. Wonen waar je wilt blijven.

Woningbouw. Energietransitie en netcongestie. Ruimtelijke ordening.

Waar we voor staan.

Wonen is de basis van je leven. Het is meer dan een dak boven je hoofd, het is de plek waar je je thuis voelt. Onze gemeente moet voor iedereen een plek zijn waar je met trots woont, waar de woningmarkt werkt voor jong en oud en waar onze dorpen hun eigen karakter behouden.

De afgelopen jaren is er hard gewerkt om te kunnen bouwen en 'as we speak' gaat de schop in de grond. Bouwprojecten kennen lange procedures met landelijke wettelijke eisen en termijnen. De knoppen waar we als gemeente wel aan kunnen draaien, zetten we in om woningbouw te versnellen. Want: bouwen doe je niet op papier, maar in de praktijk.

Concreet & lokaal.

- **Woningbouw met oog voor karakter:** We bouwen door, maar altijd met respect voor het landschap en de sfeer van onze kernen. We bouwen ook niet in elke kern altijd hetzelfde. We bouwen vooral waar elke kern behoefte aan heeft. In onze kleinere dorpskernen blijven we het dorpse karakter bewaren door kleinschalige, groene woonprojecten die passen bij de omgeving. In 's-Heerenberg en Didam willen we bijvoorbeeld meer ruimte bieden voor kleine hoogbouw (5 of 6 laags waar dat past) dan in de kleinere dorpskernen.
- **Betaalbaar wonen voor starters, gezinnen en senioren:** We zetten in op een mix van woningen, met speciale aandacht voor jonge gezinnen, starters en seniorenwoningen. Denk aan innovatieve woonvormen, coöperaties waar bewoners samen investeren en flexibele huurwoningen. Ook gaan we ons inzetten voor betaalbare seniorenwoningen. Hierdoor komt er meer doorstroming op gang en vergroten we de kansen van jonge gezinnen en starters op een (koop)woning in onze gemeente. Daarnaast zullen we alles doen wat binnen de wet mogelijk is om eigen Montferlanders voorrang te geven op een woning in onze gemeente.
- **Pre-mantelzorgwoningen:** Zoals bijvoorbeeld in Loil wordt bewezen, creëren we meer woningen door meer ruimte te bieden aan pre-mantelzorgwoningen. Ouders of grootouders kunnen in een aangepaste, betaalbare woning op hun erf wonen waardoor de kinderen, kleinkinderen of andere geliefden met het gezin naar de hoofd woning kunnen. Door de regels hierin te versoepelen en hier veel meer ruimte voor te bieden, worden er meer woningen gecreëerd. Zo kunnen dierbaren dicht bij elkaar wonen. Fijn voor nu maar ook voor later wanneer er wel een (mantel)zorgvraag is. Zo ondersteunen we ook de mantelzorgers en senioren van de toekomst.
- **Woonwijken die ook écht leefwijken zijn:** Met aandacht voor ontmoetingsplekken, groen en waar je veilig kunt fietsen en lopen. We bouwen niet alleen huizen om in te wonen zonder ruimte over te laten om ook samen te leven. We kijken niet alleen naar nieuwe wijken, maar ook waar we onze bestaande wijken kunnen verbeteren met extra speel- en ontmoetingsplekken. Niet alleen 'meer huizen bouwen', maar ook ruimte bieden om een thuis te vormen.

- **Elk (t)huis klimaatbestendig:** Nieuwe woningen en wijken worden standaard klimaatbestendig tegen bijvoorbeeld extreme hitte en hevige regenval. Bijvoorbeeld het gebruik van lichte dak- en gevelkleuren, meer bomen en schaduwplekken, regenwaterbuffers en het gebruik van waterdoorlatende bestrating. Samen met inwoners bekijken we ook renovatiemogelijkheden voor bestaande huizen en wijken. Woningbouw en een gezond leefklimaat gaan hand in hand.
- **Licht aan in huis:** De vraag naar elektriciteit in onze gemeente groeit enorm. Nieuwe aansluitingen op het stroomnet of uitbreidingen zijn vaak niet direct mogelijk. Een intensieve samenwerking tussen de netbeheerder Liander, het bedrijfsleven en de gemeente is essentieel om energie betaalbaar te houden én om ervoor te zorgen dat jij gebruik kunt maken van elektriciteit in jouw huis. We willen inzetten op net-bewuste nieuwbouwplannen en net-efficiënte installaties in de bestaande bouw. Zo dragen we zorg voor de haalbaarheid van woningbouwplannen en de ontwikkeling van energiebronnen in onze gemeente.
- **Van samen praten naar samen bouwen:** De realisatie van een gemiddeld woningbouwproject duurt 8 tot 10 jaar. Dat moet en kan veel sneller. We willen een sterke samenwerking tussen inwoners, de gemeente, de (lokale) bouwsector en onze woningcorporatie. Dit doen we niet met langdurige en omslachtige trajecten, maar met concrete participatie die uw tijd ook echt de moeite waard is. Door het betrekken van de (lokale) bouwsector profiteren we ook van hun kennis en kunde.

Keuzes en dilemma's.

Woningbouw is nodig, maar het moet wel passen bij onze identiteit. We zetten in op slimme verdichting en herbestemming, maar houden scherp de balans tussen groei en leefbaarheid in het oog. We willen snel(ler) bouwen maar er moet ook ruimte zijn voor participatie en inspraak. Voor het CDA staat het algemeen belang hierbij altijd voorop. Dat betekent soms de participatie korter doen en niet (meer) beginnen met een blanco vel.

De primaire taak van de gemeente bij woningbouw is zorgen voor een goede ruimtelijke planning. Het omgevingsplan is daarvoor het belangrijkste instrument. We willen naar een andere benadering in het grondbeleid. We benutten graag onze (lokale) woningbouwsector. Als gemeente hoeft je dan ook niet alles zelf te ontwikkelen. We willen een meer situationeel en faciliterend beleid voeren. Ook willen wij in tijden dat we niet direct gronden nodig hebben, het wel alvast aankopen. De afgelopen jaren hebben geleerd dat we een betere balans nodig hebben hierin, de opgelopen achterstand in woningaanbod worden maar moeizaam ingehaald. Tot slot willen we eenvoudiger blauwdrukken of ontwerpen van andere gemeenten benutten om tijd en kosten te besparen.

2. Onderwijs, sport, gezin, jeugd en ouderen.

Onderwijshuisvesting. (Buiten)spelen. Voor- en vroegschoolse educatie. Sport. IKC.

Waar we voor staan.

Onderwijs is de motor voor de toekomst. In Montferland krijgen de kinderen niet alleen les, het is ook een plek waar ze gezien worden en waar ze zich uitgedaagd en veilig voelen. Een plek waar ze leren voor het leven en sociaal vaardig worden om mee te kunnen in de maatschappij, ieder op het niveau dat bij hem of haar past. De basisschool is daarnaast ook een sociaal hart van de kern. Hier ontmoeten mensen elkaar en ontstaan relaties voor het leven. De gemeente heeft een beperkte rol in het onderwijs, maar kan wel degelijk op een aantal zaken invloed uitoefenen. Denk aan het neerzetten van een goed gebouw, de openbare (groene) ruimte om de school heen en de aanvullende zorg en ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben.

Het gezin is de plek waar kinderen worden gevormd. Het vormt de basis voor opvoeding en sociale ontwikkeling en het is voor elk kind fijn om in een liefdevolle en zorgzame omgeving op te kunnen groeien. Helaas gaat dat niet altijd zo eenvoudig als het klinkt. Niet elk kind heeft gelijke kansen omdat er thuis sprake is van achterstanden, financiële zorgen of, erger nog, een onveilige situatie. In onze visie sociaal domein hebben we afgesproken om daar waar het nodig is extra te investeren om deze ongelijkheid tegen te gaan. Kinderen moeten volledig mee kunnen doen, het liefst al vanaf jongs af aan. Dit blijven we doen.

Ouderen maken in toenemende mate het grootste deel uit van onze Montferlandse samenleving. Dit levert zorgvraagstukken op, maar vergrijzing biedt ook kansen voor de grote groep ouderen die nog heel vitaal is en tijd heeft voor een maatschappelijke bijdrage in de vorm van vrijwilligerswerk. Om ouderen zo lang mogelijk vitaal en fit te houden richten we beweegplekken in en stimuleren we bewegen in georganiseerd verband, bijvoorbeeld bij bestaande accommodaties.

Jongeren vormen de toekomst van Montferland. In je tienerjaren ontdek je langzaam maar wie je echt bent, en dat gaat vaak niet zonder slag of stoot. Je maakt (nieuwe) vrienden en wil jezelf ontdekken en meer op eigen benen staan. We hebben ook aandacht voor de jeugd die nog te jong is voor 'de kroeg', maar te oud is voor 'de speeltuin'. Samen met onze welzijnsorganisatie Welcom gaan we in gesprek over passende ontmoetingsplekken en activiteiten. Jongeren met een zorgvraag bieden we via jongerenwerk ondersteuning, ook om problemen snel te kunnen signaleren als het mis dreigt te gaan.

Mensen worden graag oud in hun eigen omgeving, dichtbij familie en waar ze zich thuis voelen. Met de visie wonen, welzijn en zorg hebben we afgelopen jaar als gemeente hier een koers uitgezet die we vast willen houden. Dit betekent dat ouderen eenvoudiger kunnen blijven wonen in hun kern, er zorg dichtbij beschikbaar is en er meer wordt omgezien naar elkaar in bijvoorbeeld knarrenhofjes. Ook combineren we waar mogelijk jong en oud in één gebouw en stimuleren het

omzien naar elkaar te kijken. Er komt zo meer 'samenredzaamheid', wat weer leidt tot meer zelfredzaamheid.

Concreet & lokaal.

- **Het IKC als onderwijs- en dorpshart:** Het nieuw te bouwen Integraal Kindcentrum in 's-Heerenberg wordt dé plek waar onderwijs, opvang en cultuur samenkomen. Een plek waar kinderen én ouders zich thuis voelen. Wat ons betreft wordt dit nu eindelijk voortvarend opgepakt zodat er snel een modern onderkomen is voor de scholen. De locatie staat voor ons niet ter discussie, wel moet er veel aandacht zijn voor verkeer en ruimte voor het halen en brengen van leerlingen op piektijden.
- **Schoolpleinen vergroenen:** we hebben inmiddels een goed plan voor het duurzaam onderhouden en vervangen van schoolgebouwen, maar veel schoolpleinen zijn enkel een verzameling tegels. Dit geeft hittestress en biedt weinig inspiratie om te spelen. We willen met scholen samen kijken naar een 'groenere invulling' of stimuleren dit met subsidie.
- **Gelijke kansen:** het signaleren van ongelijkheid is belangrijk om iedereen mee te kunnen laten doen. Samen met partners zoals het consultatiebureau, huisartsen en scholen willen we hier stevig op (blijven) investeren met onder andere het tijdig aanbieden van voor- en vroegschoolse educatie.
- **Combinatiefuncties:** deze functies bevorderen de cultuur, sport en educatie in Montferland en kunnen werk uit handen van de 'gewone' leerkracht nemen (denk aan vak gym- of muziekdocenten) die zich daardoor beter kan focussen op kinderen die wat extra aandacht nodig hebben. We maken ons hard om deze functies te behouden.
- **Ouders actief betrekken:** Niet alleen als belanghebbenden, maar als partners in de opvoeding. Dit doen we door laagdrempelige spreekuren en bijeenkomsten te organiseren met onze welzijnspartners. Dit kan zowel gaan over sociale mediagebruik, uitdagingen in de opvoeding of gebruik van technologie.
- **Jongerenwerk op maat:** In 's-Heerenberg en Didam kijken we samen met straathoekwerk en jongeren zelf of we ontmoetingsplekken (met sport, cultuur en advies) in kunnen richten.
- **Uitvoeren van de visie wonen, welzijn en zorg:** Met daarin veel ruimte voor levensloopbestendig wonen en het kunnen blijven wonen in je kern en dichtbij voorzieningen en familie.
- **Samenkomen:** We zijn groot voorstander van initiatieven waarbij inwoners samenkomen. Zo bijvoorbeeld ook Lovida en Adida waar Loilse Vitale Dames en Actieve Didamse Dames maandelijks samenkomen. De activiteiten van deze verenigingen zorgen voor ontmoeting. Waar je met een kop koffie een goed gesprek kunt voeren, mensen weer kunt zien en verhalen uit kunt wisselen. De huidige dorpshuizen en andere bestaande accommodaties kunnen hiervoor benut worden.

Keuzes en dilemma's.

Een groot IKC betekent kansen, maar vraagt ook om een goede organisatie en aandacht voor kleinschaligheid binnen de school. De menselijke maat moet de norm zijn, andere IKC's binnen de gemeente laten zien dat dat kan.

Sport en spelen.

Waar we voor staan.

Sport is een middel en geen doel. Voldoende bewegen is goed voor de ontwikkeling van je hersenen en je mentale gezondheid. Het gaat daarnaast chronische ziektes tegen zoals hart- en vaatziekten en diabetes. Daarnaast zorgt sport voor sociale cohesie, samenwerking en een sterker groepsgevoel. Teamsporten brengen je samen, maakt je onderdeel van een groter geheel en leert je verantwoordelijkheid.

Sport verbindt en houdt ons gezond. Of je nu jong bent of oud, actief of beginnend, Montferland maakt het makkelijk om mee te doen en te bewegen. Wij zorgen voor toegankelijke en goed onderhouden sportvoorzieningen in de kernen, stimuleren beweging voor jong en oud en zetten in op preventie samen met scholen, zorg en verenigingen. Vrijwilligers krijgen de waardering en steun die zij verdienen. Zo bouwen we aan een gezonde, verbonden en vitale gemeenschap.

Niet alleen sport is belangrijk. Met name jonge kinderen hebben baat bij spelenderwijs leren en ontdekken. Door te spelen, leren kinderen sociale omgangsvormen, motorische vaardigheden en hoe ze problemen kunnen oplossen. Daarnaast bevordert spelen de ontwikkeling van emotionele capaciteiten en creativiteit. Spelen is dus essentieel voor een gezonde ontwikkeling. Als gemeente kunnen we dat stimuleren door bijvoorbeeld speeltuinen aan te leggen, dat hebben we de afgelopen jaren gedaan binnen het beleidsplan 'spelen in Montferland'. Maar ook door ouders te stimuleren om hun kinderen meer (buiten) te laten spelen in plaats van binnen achter de ipad.

Concreet & lokaal.

- **Sportfaciliteiten upgraden:** We investeren in multifunctionele sportaccommodaties die ruimte bieden voor bewegen en ontspanning voor alle leeftijden. We proberen geldstromen uit verschillende domeinen slim te benutten en proberen de bezettingsgraad van accommodaties zo hoog mogelijk te krijgen. Dit willen we niet alleen met sporten bereiken, maar mogelijk ook voor sociaal-maatschappelijke activiteiten.
- **Bewegen in de natuur:** Met nieuwe wandel- en hardlooproutes door het Montferlandse landschap maken we bewegen buiten laagdrempelig en aantrekkelijk.
- **Inclusief sporten:** We ondersteunen verenigingen om sport toegankelijk te maken voor iedereen, ook mensen met een mentale of fysieke uitdaging.
- **Gezonde levensstijl stimuleren:** Samen met lokale gezondheidscentra, huisartsen, GGD en welzijnsorganisaties organiseren we campagnes en workshops over voeding, bewegen en mentale gezondheid. We staan achter het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en stimuleren onze inwoners hiermee om gezond(er) te leven.
- **Goed voorbeeld doet volgen:** We stimuleren evenementen als voorbeeld voor mensen om te gaan sporten. Deze evenementen bevorderen niet alleen fysieke activiteit maar ook sociale interactie en gemeenschapsgevoel.
- **Iedereen kan meedoen:** Gezinnen met een 'kleine beurs' moeten ook kunnen blijven sporten. De bestaande regelingen van 'meedoen in Montferland' zetten we voort.

Keuzes en dilemma's.

We zetten in op brede toegankelijkheid en voorkomen dat sport alleen een luxe wordt. De balans tussen kwaliteit en kwantiteit moeten we daarin bewaken, niet elke voorziening kan in elk dorp aanwezig zijn.

3. Leefbare dorpen en bruisende kernen.

Verenigingsleven. Cultuur en tradities. Actieve kernen. Vrijwilligers. (Asiel)opvang. Inburgering van nieuwkomers.

Waar we voor staan.

Wij zijn trots op Montferland. Trots op onze cultuur, onze tradities, ons verenigingsleven en al onze kernen. Onze dorpen, stad en buurtschappen zijn de ziel van Montferland. Hier kennen we elkaar, vieren we samen feest en zorgen we voor elkaar. In Montferland zijn vrijwilligers en actieve inwoners het kloppend hart van onze kernen. Ze maken onze verenigingen, buurten en initiatieven mogelijk. We waarderen hun inzet en zorgen dat ze het vol kunnen houden. Elke kern, van Greffelkamp tot Azewijn en van Kilder tot Stokkum, moet zijn eigen kracht behouden en kunnen bloeien. Zo zorgen we dat iedereen trots kan blijven op zijn/haar kern.

Concreet & lokaal.

- **Toekomstbestendige verenigingen:** Onze samenleving staat op de schouders van alle verenigingen in onze kernen. Om ook in de toekomst te kunnen blijven bouwen op al onze verenigingen willen wij hen ondersteunen waar nodig. Zo willen wij werken aan ondersteuningspunten waar verenigingen terecht kunnen voor hulp bij aanvragen, verzekeringen en organisatie, maar ook voor trainingen. Ook blijven we lokale vrijwilligers platforms faciliteren waar vraag en aanbod samengebracht kunnen worden, zoals dat nu ook al gebeurt.
- **Vrijwilligers ook vrijwilliger laten zijn:** Procedures worden steeds complexer en er wordt steeds meer specialistische kennis van vrijwilligers verwacht. Wij vinden dat vrijwilligers gewoon vrijwilliger moeten kunnen zijn. Zo willen wij meer pragmatisch omgaan met procedures en waar mogelijk versoepelen zodat vrijwilligers minder tijd kwijt zijn met papierwerk.
- **Dorpshuizen en dorpsraden als verbindingspunten:** Onze dorpshuizen zijn de plekken waar jong en oud samenkomen, we sporten, vergaderen, feesten en cultuur beleven. We vinden het belangrijk dat dorpshuizen hun eigen financiële broek op kunnen houden. Als gemeente ondersteunen we dorpshuizen waar nodig met het bieden van exploitatieruimte waar juridisch mogelijk en ondersteuning met kennis en informatie. Zo zorgen we dat dorpshuizen ook in de toekomst het centrum van ontmoeting blijven. Iedere kern zou een ontmoetingsplek moeten hebben en behouden, met daarbij een rol voor de lokale gemeenschap. De dorps- of wijkraad kan lokaal dienen als samenwerkingsorgaan en bijdragen aan een gecoördineerde informatievoorziening.

- **Cultuur en tradities behouden en beschermen:** Cultuur en tradities zijn het cement van Montferland. Ze verbinden jong en oud, versterken onze identiteit en maken onze kernen uniek. We zijn trots op onze lokale tradities, zoals het schuttersfeest, carnaval, kermis, Didam op Stelten, Kek festival in Zeddum en Mechteld ten Ham. We zullen onze lokale tradities koesteren en beschermen, want onze tradities vormen ons en onze gemeenschap. We zorgen ervoor dat onze tradities nog plaats kunnen vinden door de organisatoren te faciliteren middels ons evenementenvisie en subsidiebeleid. Veel kunnen we als inwoners echt zelf, maar waar nodig is de gemeente er om te ondersteunen. Ook dragen we er zorg voor dat álle nieuwe Montferlanders kennismaken met onze tradities. Sociale binding, wederzijds begrip en trots op onze lokale identiteit is voor ons cruciaal. We stimuleren hen om actief deel te nemen aan de Montferlandse gewoonten en verenigingen. Dit doen we door het organiseren van een Montferland-dag, een welkomstpakket met informatie en Montferland-maatjes waarmee huidige inwoners gekoppeld worden aan nieuwkomers om hen wegwijs te maken in onze lokale cultuur en gewoonten.
- **Meedoen in Montferland:** Het gesprek over asielopvang en migratie vraagt veel van onze samenleving. Er zijn zorgen, spanningen en als inwoner weet je niet waar je aan toe bent. Als gemeente moet je eerlijk en duidelijk zijn in waar je wel of niet iets over te zeggen hebt. Het opvangen van mensen die asiel aanvragen is niet langer vrijwillig, maar een wettelijke taak voor gemeenten. Het ontkennen van deze wettelijke taken en verantwoordelijkheden is voor ons onacceptabel. Het opvangen van mensen met een asielaanvraag doen we, bij voorkeur en voor zo ver mogelijk, kleinschalig en met aandacht. Leven in anonimiteit past misschien in een grote stad, maar niet in onze leefbare Montferlandse kernen. Nieuwe bewoners moeten onze normen, waarden en tradities kennen en respecteren én bijdragen aan onze samenleving. Dit geldt niet alleen voor mensen met een asielaanvraag, maar voor álle nieuwe Montferlanders. In Montferland zorgen we voor elkaar, we zijn trots op wie we zijn, en wie hier komt, doet mee op die basis.
- **Cultureel erfgoed behouden:** In onze gemeente kennen we veel beeldbepalende plekken die we moeten koesteren. Denk hierbij aan monumenten en historische plekken, zoals ons kasteel, de kerken, molens, bijzondere boerderijen en woonhuizen, maar ook ons Montferlandse bos. Deze plekken maken onze gemeente geliefd bij wandelaars en fietsers. Deze plekken hebben vaak ook een sentimentele waarde voor ons als inwoners. Onze kinderburgemeester Milou heeft een super plan dat wij van harte ondersteunen. Ze wil dat kinderen kunstwerken gaan maken zodat ook zij bijdragen aan ons kleurrijke Montferlandse erfgoed, want *"Kinderen maken geschiedenis"*.
- **Dorps- en buurtbudgetten:** We willen gaan werken met jaarlijkse dorps- en buurtbudgetten voor kleinschalige, door inwoners gedragen initiatieven. Met dit budget kunnen inwoners zelf kleine projecten starten voor bijvoorbeeld ontmoetingsruimtes, speelplekken, buurttuinen en opruimacties.
- **Digitale dorpsplatforms:** We zijn gestart met het digitale platform 'Ons Montferland'. In elke kern stimuleren we laagdrempelige digitale platforms zodat inwoners makkelijker contact houden en samen kunnen werken aan hun leefomgeving.

Keuzes en dilemma's.

Onze dorpen worden gemaakt door de mensen en verenigingen uit die dorpen. We investeren in wat mensen echt raakt, maar blijven kritisch op projecten zonder direct lokaal gestructureerd draagvlak.

4. Veilige straten, buurten en omzien naar elkaar.

Openbare orde en veiligheid, weerbaar Montferland.

Waar we voor staan.

Iedereen moet zich veilig voelen in Montferland – thuis, op straat en online. Wij staan voor zichtbare handhaving door onze boa's, goed toegeruste hulpdiensten waaronder de brandweer en sterke samenwerking tussen gemeente, politie, inwoners en verenigingen. Met buurtpreventie en voorlichting bouwen we samen aan dorpen en buurten waar veiligheid vanzelfsprekend is. Veiligheid begint bij betrokken inwoners en een gemeente die snel en daadkrachtig handelt. We zorgen samen voor een veilig Montferland, waar je 's avonds met een gerust hart over straat kunt.

Veiligheid is ook een gevoel. Is er genoeg verlichting en is de openbare ruimte netjes en goed ingericht? Zeg je gedag tegen elkaar op straat of durven we elkaar niet aan te kijken? Wordt er te hard gereden of vindt er intimidatie plaats? Dit begint bij opvoeding, op scholen en elkaar durven aan te spreken op gedrag in de openbare ruimte. Samen zetten we hiervoor de norm van wat we acceptabel vinden.

Ondermijning is een thema dat we in toenemende mate in Nederland zien. Ook in Montferland vindt dit plaats hoewel we het vaak niet zien. Bij ondermijning vermengen de boven -en onderwereld zich met elkaar, waarbij criminele activiteiten de democratische rechtsstaat aantasten. Criminelen richten voor hun activiteiten bedrijven op, vragen vergunningen aan en huren en kopen panden. Hiervoor hebben ze in de bovenwereld medewerking nodig. Ondermijning is een probleem dat de maatschappij verzwakt en uiteindelijk zelfs ontregelt. We willen hier extra aandacht voor hebben de komende periode.

We leven inmiddels niet meer in een tijdperk van verandering, maar een verandering van tijdperk. Oorlogsretoriek uit Rusland, geo-politieke verschuivingen en klimaatextremen kunnen in onze verbonden wereld zeer snel impact hebben op Montferland. We zijn veel meer afhankelijk geworden van allerlei systemen die door een hack, ramp of andere verstoring plotseling niet meer kunnen werken. Hierdoor kunnen vitale voorzieningen zoals internet, stroom, of de beschikbaarheid van drinkwater plotseling wegvallen. We zien hier een belangrijke rol voor de gemeente weggelegd om de ambtelijke organisatie en de inwoners hierop voor te bereiden.

Concreet & lokaal.

- **Zichtbaarheid en bereikbaarheid:** Een gevoel van veiligheid begint met de zichtbaarheid en bereikbaarheid van onze politie en BOA's. Wij willen inzetten op de zichtbaarheid van onze handhavers, ook buiten kantooruren. Daarnaast willen we ons inzetten voor snelle opvolging van meldingen over overlast of onveilige situaties door korte lijnen tussen gemeente, politie en inwoners.
- **Toezicht, handhaving en buurtpreventie:** Adequate handhaving draagt bij aan veilige straten en buurten. Handhavers, jongerenwerkers, buurttoezicht en politie moeten

samenwerken om overlast tegen te gaan. Door buurtpreventieteams en WhatsApp-buurtgroepen te ondersteunen met materiaal en informatie wordt dit breed gedragen platform nog effectiever.

- **Ondermijning:** we willen dat ondermijning stevig op de radar staat van onze gemeente maar ook van onze inwoners die signalen hiervan leren herkennen. Ondermijning heeft een ontwrichtend effect op de samenleving. De boven- en onderwereld lopen steeds meer door elkaar heen en met ons buitengebied en grens met Duitsland zijn we hiervoor extra kwetsbaar. We willen, naast de bestaande informatie en meldpunt op de website van de gemeente, een extra campagne hiervoor starten.
- **Cyberveiligheid:** We starten, o.a. via onze welzijnsparter, voorlichtingsprojecten in het basis- en voortgezet onderwijs en bij ouderen over veilig internetgebruik.
- **Samenwerking met hulpdiensten:** Veel hulpdiensten vallen organisatorisch niet onder direct gezag van de gemeente. De politie en de veiligheidsregio (waaronder de brandweer) staan via een gemeenschappelijke regeling wat verder op afstand van de gemeente(raad). We zijn blij met het niveau wat we hebben maar ook waakzaam dat dit niet afbrokkelt ten faveure van grootstedelijke problematiek die elders in onze regio speelt. De wijkagent moet zichtbaar en bekend zijn bij de inwoners van de kern of wijk.
- **Weerbaar Montferland:** we versterken de weerbaarheid van de gemeente en de inwoners door vinger aan de pols te houden op de motie 'weerbaar Montferland' die we afgelopen jaar hebben ingediend. Hiermee moet de gemeente haar eigen dienstverlening weerbaar maken tegen verstoringen. Ook moeten kwetsbare inwoners in beeld zijn wanneer er sprake is van langdurige uitval van vitale voorzieningen zoals water of elektriciteit.
- **Huiselijk geweld en femicide:** dit is een maatschappelijk probleem dat zich vaak achter de voordeur manifesteert, maar op een gegeven moment ook 'buiten' zichtbaar is. Om hier ook in Montferland meer aandacht voor te vragen, willen we de landelijke campagne 'waar ben je' lokaal blijven benutten maar ook via andere manieren hier aandacht voor blijven vragen. Signalering door onze welzijns en zorgpartners is hierbij belangrijk.

Keuzes en dilemma's.

We kiezen voor preventie en samenwerken, maar zijn ook duidelijk en stevig bij het aanpakken van overlast en criminaliteit. Veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. We blijven prioriteit stellen in toezicht en handhaving, maar versterken vooral het sociale netwerk in buurten.

5. Maatschappelijke zorg én zorg dichtbij.

Jeugdzorg. Werk en inkomen. Ouderenzorg. Zorg aan langdurig zieken.

Waar we voor staan.

We worden met elkaar steeds ouder. Dat is iets om dankbaar voor te zijn. Maar het betekent ook dat de vraag naar en de druk op de zorg steeds groter wordt. Om die druk en vraag aan te kunnen, moeten we als gemeenschap samen de schouders eronder zetten. We kijken dus eerst wat de bewoner zelf nog kan of met behulp van anderen kan doen, voordat er een beroep wordt gedaan op de gemeente.

Goede zorg is dichtbij, begrijpelijk en menselijk. We willen dat inwoners de hulp krijgen die ze nodig hebben en zo veel mogelijk zonder onnodige bureaucratie. Daarnaast willen we de mantelzorgers stevig ondersteunen. Zij vormen de ruggengraat van onze zorg en we zullen hen in de toekomst nog hard nodig hebben.

De jeugdzorg is een domein waarin (te) veel kinderen terechtkomen. Veel problematiek kan voorkomen worden door vroegtijdig te signaleren dat er iets aan de hand is. Denk aan (v)rechtscheidingen, problemen op school of misschien verslavingen die ten grondslag liggen aan latere problemen. De afgelopen jaren heeft de gemeente al fors ingezet op vroegsignalering en vroegtijdige interventies om zwaardere hulpvragen te voorkomen. Wij geloven in preventie en willen hierin blijven investeren, elk kind dat uit de dure en complexe zorg blijft is er één. Hiermee is het kind beter af, maar blijft er ook geld over om te besteden aan andere hulpvragen.

We willen kritisch kijken naar de manier waarop zaken nu zijn georganiseerd. Onze sociale teams zitten dicht bij de inwoners en kunnen bepaalde lichte interventies zelf uitvoeren. De zorg die we elders inkopen is behoorlijk 'vermarkt' waardoor we veel tijd kwijt zijn met verschillende aanbestedingen. Onze visie is dat het geld dat bestemd is voor de zorg ook zo veel mogelijk bij de handen die daadwerkelijk zorg verlenen terecht moet komen. We willen onderzoeken óf en hoe we dat beter kunnen regelen dan nu.

Ons uitgangspunt is dat mensen die het kunnen zelf meer moeten organiseren of (mee)betalen. We willen kritisch kijken naar wie de ondersteuning het hardste nodig heeft door scherper te toetsen op zelfredzaamheid, gebruikelijke hulp en de inzet van het eigen netwerk. Uiteindelijk is de Wmo een vangnetregeling voor degene die het niet zelf redden.

Ook in Montferland bestaat armoede en is bestaanszekerheid voor veel mensen geen vanzelfsprekendheid. We handhaven het bestaande armoedebeleid en ondersteunen de mensen

die het moeilijk hebben, ook door lokale initiatieven zoals de voedselbank te ondersteunen. Tegelijkertijd verwachten we ook dat degenen die wel een steentje bij kunnen dragen dat ook doen, dat vinden we solidair en rechtvaardig.

Maatschappelijke zorg is een complexe wereld. Er gaat veel geld in om en veel zaken komen er samen. Het gaat om bestaanszekerheid, kansen(on)gelijkheid, gezondheid etc. De combinatie van factoren maakt dat het lastig is om hier voor iedereen één lijn te trekken. We accepteren dat er maatwerk nodig is voor bijzondere gevallen en stimuleren onze ambtenaren om vanuit hun expertise te doen wat nodig is binnen de kaders. We kiezen daarnaast voor een integrale aanpak van het sociaal domein waarin jeugdhulp, Wmo, werk & inkomen en welzijn veel beter op elkaar aansluiten, een beweging die we in Montferland de afgelopen jaren al hebben ingezet.

Concreet & lokaal.

- **Mantelzorgers ontlasten:** We breiden de mogelijkheden voor het plaatsen van pre-mantelzorgwoningen nog verder uit en onderzoeken hoe we respijtzorg en praktische hulp voor mantelzorgers (beter) kunnen ondersteunen vanuit de gemeente. Het mantelzorgcompliment is een mooie waardering maar we willen ook werk maken van het ontlasten van mantelzorgers zodat ze hun belangrijke inzet kunnen blijven doen.
- **Preventie en welzijn:** We blijven investeren in preventieve projecten, zoals beweegprogramma's voor ouderen en vroegsignalering bij de jeugd. We geloven in preventie omdat dit zwaardere problematiek kan voorkomen en daarmee ellende en geld bespaart blijft.
- **Samenwerking met vrijwilligers:** We stimuleren dat zorg- en welzijnsorganisaties samenwerken met lokale vrijwilligers, zodat inwoners die een extra steuntje nodig hebben, dat kunnen krijgen van iemand die vlak bij hen staat. Waar mogelijk willen we dit zo veel mogelijk doen in lokale dorpshuizen en door bundeling van krachten van de verschillende (welzijns)instanties.
- **Doelmatige zorg:** Er is veel tijd en geld gemoeid met de inkoop van zorg en de regionale werkwijze die hierbij hoort. We willen onderzoeken of hier alternatieven voor mogelijk zijn die minder tijd, geld en energie kosten, nog voordat er überhaupt zorg is verleend. Bijvoorbeeld door het opzetten van een eigen gemeentelijke of regionale zorgorganisatie voor huishoudelijke hulp, de lichte WMO-taken.
- **Scherp op fraude:** zorgfraude vindt veel plaats. Landelijke cijfers geven aan dat er met circa 10% van het zorgbudget wordt gefraudeerd, dat zou in Montferland om enkele miljoenen kunnen gaan die niet bij de mensen terechtkomen die het nodig hebben. Dit is onacceptabel en in het belang van ons allemaal om daar wat aan te doen. We willen stevig(er) op zorgfraude inzetten: elke euro die aan zorg wordt toegekend moet ook daar worden besteed.
- **Toegankelijke huisartsenzorg:** Wij willen dat er voldoende zorg beschikbaar is en blijft, ook nu we als gemeente flink groeien door de geplande woningbouw. Samen met huisartsen en zorgverleners gaan we het gesprek aan hoe we zorg beschikbaar kunnen houden voor alle inwoners. Zo willen we toegankelijke zorg garanderen, dichtbij huis.

Keuzes en dilemma's.

We zetten in op betaalbare zorg dichtbij, maar zien ook dat er meer vraag is omdat we allemaal steeds ouder worden. We moeten daarom goed kijken naar innovatie, het aanpakken van fraude en zorgen dat degene wie zorg écht nodig heeft het gewoon krijgt. Iedereen draagt bij naar vermogen, dat vinden we solidair en rechtvaardig.

6. Verkeer, bereikbaarheid én groen.

Onderhoud van wegen en groen. Verkeer. Biodiversiteit.

Waar we voor staan.

Onze leefomgeving moet schoon en groen zijn, want dat maakt Montferland mooi en gezond. De gemeente hoort te zorgen voor een schone, groene en veilige openbare ruimte waar inwoners trots op kunnen zijn. Dit vraagt ook iets van ons als inwoners, want de openbare ruimte maken we samen. Zelfs met kleine dingen kunnen we onze leefomgeving al mooier maken. Gooi bijvoorbeeld je afval in de prullenbak in plaats van in de berm. We willen in Montferland investeren in het beter onderhouden van straten, fietspaden en stoepen en we planten we meer bomen en bloemen. Speelplaatsen en ontmoetingsplekken blijven aantrekkelijk en toegankelijk, en verkeersveiligheid heeft prioriteit. Zo bouwen we stap voor stap aan dorpen en buurten waar het nog fijner leven is.

In Montferland willen we dat iedereen zich veilig, snel en gemakkelijk kan verplaatsen, of je nu te voet, met de fiets, het OV of de auto gaat. We onderhouden onze wegen en paden goed, verbeteren verkeersveiligheid en verbinden onze dorpen met elkaar en de regio. Met veilige fiets- en wandelroutes, bereikbaar openbaar vervoer en waar gewenst slimme deeloplossingen zorgen we dat mobiliteit bijdraagt aan een leefbare en verbonden gemeente.

Er is eindelijk gestart met het verbreden van de A12 en, daaropvolgend, het doortrekken van de A15. Dit moet de ontsluiting van de gemeente fors verbeteren. Helaas zullen we ook eerst de nodige overlast ervaren van deze ontwikkelingen, met name rond Didam. We spannen ons in om deze zo goed als mogelijk te beperken door hierover afspraken te maken met de uitvoerende partijen.

Concreet & lokaal.

- **Investeren in groenonderhoud en behoud:** Montferland zou Montferland niet zijn zonder onze bomen, plantsoenen en ander groen. Het groen in onze gemeente leeft en groeit en moet daardoor ook onderhouden worden. We willen investeren in het onderhouden van ons groen. We zullen ook kritisch blijven in het verwijderen van groen. De verminderde opbrengst van zonnepanelen of vallend blad zijn voor ons geen redenen

om bomen te kappen. Wanneer groen toch wordt verwijderd, moet groen met een vergelijkbare kwaliteit terug geplant worden.

- **Gevarieerd groen:** In onze gemeente willen we meer ruimte bieden aan groen. We willen inzetten op verschillende soorten bomen en bloeiende planten waar onze inwoners van genieten en die bijdragen aan het zoemend leven. Binnen onze kernen zetten we meer in op een beter onderhouden beeld en buiten onze dorpskernen krijgt het wildere groen meer ruimte. Uiteraard blijven de (verkeers)veiligheid en begaanbaarheid hierbij belangrijk.
- **Nieuwe wegen en groen:** Bij het bouwen van nieuwe woonwijken en straten houden we rekening met het groen. We reserveren niet alleen het budget om groen te planten, maar ook om het voor langere termijn te onderhouden. Ook voor bestaande wijken waarbij dit niet is gebeurd geldt dit. Daarbij stemmen we het onderhoud van ons groen en onze wegen af op de andere ontwikkelingen in de openbare ruimte, zoals het vervangen van riolering of de andere werkzaamheden van nutsbedrijven. Zo maken we geen onnodige extra kosten en houden we de kwaliteit van de gemeentelijke infrastructuur op peil. Wij verwachten van de gemeente sterke en realistische beheerplannen voor ons groen, wegen en riolering die integraal op elkaar zijn afgestemd.
- **Drempels en obstakels verwijderen:** Waar mogelijk en verantwoord verwijderen we drempels, paaltjes, hoekjes en andere obstakels zodat de openbare ruimte toegankelijk wordt voor iedereen, ook voor inwoners die wat minder ter been zijn of een visuele uitdaging hebben.
- **Fietsveiligheid verbeteren:** Rond scholen, sportverenigingen en dorpskernen zorgen we voor veilige fietsroutes en oversteekplaatsen. Waar nodig treffen we snel maatregelen zodat ook de kinderen van nu veilig en zelfstandig naar school of hun sport kunnen.
- **De eigen auto:** In Montferland maken we veelvuldig gebruik van de eigen auto. Wij zijn geen voorstander van het verbieden of demotiveren van eigen autogebruik maar willen wel ruimte bieden aan vormen van deelmobiliteit wanneer hier initiatieven voor zijn vanuit de samenleving. Wel zijn wij voorstander van het aantrekkelijk maken van het gebruik van de fiets of openbaar vervoer. Knelpunten in onze fietsroutes willen we bespreekbaar maken, net als een betere verbinding van het openbaar vervoer naar omliggende dorpen en steden in de regio. Zo kunnen ook jongeren en inwoners zonder auto of rijbewijs zich makkelijker verplaatsen vanuit onze gemeente.
- **Verkeersveiligheid verbeteren:** We willen ruimte bieden voor maatwerk en verkeersmaatregelen treffen waar dat echt nodig is. Hiervoor gaan we altijd in gesprek met de buurt en bespreken eerlijk de afwegingen: we delen wat wel, maar ook wat niet kan en geven alle positieve en negatieve effecten van een maatregel duidelijk aan de voorkant mee. Daarbij zoeken we altijd naar de balans tussen begrip voor de situatie van direct omwonenden en het algemeen belang.

Keuzes en dilemma's.

We houden de balans tussen behoud van groen en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen scherp in de gaten.

7. Duurzaamheid, economie, toerisme en buitengebied.

Duurzaamheid. Recreatie en toerisme. Buitengebied. Economie. Nevelhorst. Bedrijventerreinen.

Waar we voor staan.

Montferland is een gemeente waar natuur, landschap en gemeenschap samenkomen. Rentmeesterschap is daarbij voor ons een groot goed. Onze natuur- en buitengebieden zijn waardevol en willen we met het oog op de toekomst goed blijven beheren en doorgeven aan toekomstige generaties. Duurzaamheid is voor ons dan ook geen doel op zich, maar een manier om Montferland in goede staat door te geven. Daarom zetten wij in op haalbare en betaalbare duurzaamheid, samen met inwoners en ondernemers. Dit betekent samen kleine en grote stappen zetten: niet belerend, wel stimulerend. We bouwen we stap voor stap aan een gemeente, waarin economie, recreatie en leefomgeving elkaar versterken. Daarbij blijven we nuchter en realistisch: weilanden vol met zonnepanelen zien we niet zitten.

Montferland zit vol Anpakkers. Onze ondernemers zijn de ruggengraat van Montferland. Van agrariërs en hoveniers tot horeca, logistiek en maakindustrie: jullie vormen de lokale economie en dragen bij aan de gemeenschap. We willen ondernemers de ruimte geven om te groeien, banen te creëren en bij te dragen aan onze samenleving. Werk dichtbij huis, kansen voor jong talent en het behoud van vakmanschap zijn voor ons belangrijke pijlers. Onze winkelcentra in Didam en 's-Heerenberg willen we graag versterken door (genoeg) gratis parkeergelegenheid te behouden en het concentreren van het winkelgebied. Het centrumplan Didam kunnen we eindelijk afronden nu het juridische geschil over de supermarktllocaties is beslecht. We zijn er trots op dat dit is gelukt, met de afronding komen er meer appartementen bij wat goed is voor de doorstroming. Bovendien wordt de functie van Didam als aantrekkelijk boodschappen dorp in de regio gestimuleerd.

Ondernemers verdienen net als de inwoners duidelijke en snelle dienstverlening. Daarom versterken we de rol van de bestaande bedrijfscontactfunctionaris en maken we processen eenvoudiger en doorlooptijden voorspelbaarder.

Ook het buitengebied speelt een cruciale rol. Ondernemerschap en recreatie met landschapsbehoud. Wij willen ruimte bieden aan agrariërs die hun bedrijf willen innoveren en doorontwikkelen. Agrariërs die hun bedrijf duurzaam willen ontwikkelen en/of willen verbreden met bijvoorbeeld boerencampings, boerderijwinkels, kinderopvang of andere kleinschalige recreatie dragen bij aan economie én toerisme, zonder de rust en natuurlijke uitstraling van het buitengebied aan te tasten. Recreatie en toerisme zien we als kans: wandelen, fietsen, kanoën, natuurbeleving en lokale evenementen verbinden inwoners en bezoekers met onze mooie omgeving. Kleinschalige, duurzame initiatieven zorgen ervoor dat toerisme de lokale economie versterkt en tegelijkertijd het leefklimaat respecteert. Het buitengebied zien we ook veranderen op een andere manier. We zien meer verzoeken tot wonen ontstaan op locaties in ons

buitengebied, bijvoorbeeld door bedrijfsbeëindiging. Vaak wil men dit samen oppakken met familie. We willen kijken naar soepelere voorwaarden om dit eenvoudiger mogelijk te maken, ook vanuit het oogpunt van noaberschap en mantelzorg in de toekomst.

De Nevelhorst is een gebied waar we ons al langere tijd hard voor maken om weer nieuw leven in te blazen. De gesprekken met eigenaar Leisurelands lopen op dit moment, we moeten tot overeenstemming met elkaar komen voor een nieuwe invulling. Onze visie: terug naar een zwemfunctie en zandstrand, ruimte voor kleinschalige horeca en het gebied aantrekkelijker maken met onder andere speel- en sporttoestellen. We zijn bereid om hier eenmalig stevig in te investeren.

Concreet & lokaal.

- **Zon op dak eerst:** We kiezen eerst voor zonnepanelen op daken in plaats van grootschalig op (landbouw)grond.
- **Duurzame energie en materialen:** Eerst zon op dak, groene daken, regenwateropvang en lokale energiecoöperaties. Zo stimuleren we duurzaamheid dichtbij huis en in het landschap.
- **Repareren in plaats van nieuw kopen:** Waar mogelijk kiezen we voor het hergebruiken van materialen en gaan we verspilling zoveel mogelijk tegen. We juichen onze reparatiecafés en kringloop initiatieven dan ook toe. Zo wordt het weer normaal om spullen te repareren in plaats van weg te gooien en nieuw te kopen. Vroeger heel gewoon, nu weer hip.
- **Toekomstbestendige bedrijventerreinen:** Goede infrastructuur, gevarieerde locaties en duurzame energievoorzieningen bieden bedrijven ruimte om te groeien, banen te creëren en bij te dragen aan de gemeenschap. We knappen bestaande bedrijventerreinen op en bieden onze huidige bedrijven de mogelijkheid om uit te breiden. We vinden het ook belangrijk dat mensen met andere nationaliteiten die naar onze gemeente komen om te werken op een fatsoenlijke manier in onze gemeente verblijven. Daarvoor willen we ruimte bieden zo dicht mogelijk bij het werk.
- **Regionale arbeidsmarkt versterken:** We willen actief samenwerken met omliggende gemeenten en bedrijven om werkgelegenheid te vergroten en passend te maken voor Montferlanders. In samenwerking met onderwijsinstellingen in onze regio is er ruimte voor bijscholing, omscholing en doorlopende leerroutes, voor jongeren én volwassenen. Zo benutten we het arbeidspotentieel van alle inwoners van Montferland.
- **Toekomst voor jong talent:** We willen dat jong talent hier een toekomst ziet. Daarom willen we samen met scholen en bedrijven kansen creëren voor jongeren. Bijvoorbeeld door het actief creëren en stimuleren van stages en leerwerkplekken bij bedrijven in onze gemeente. Daarmee behouden we jong talent en vakmanschap in onze gemeente.
- **Ondernemerskansen in het buitengebied:** We willen meer initiatieven van ondernemers in het buitengebied om hun bedrijf te verbreden mogelijk maken. Denk hierbij aan agrariërs die bijvoorbeeld naast een melkveehouderij ook een boerencamping, kinderopvang of boerderijwinkel met lokale producten starten.

- **Herzien woonbeleid buitengebied:** we willen kijken hoe we soepeler regels voor wonen in het buitengebied kunnen realiseren, met name bij functieverandering van agrarisch naar wonen.
- **Slimme recreatie:** Fietsen- en wandelroutes, educatieve natuurprojecten en kleinschalige natuurcampings bieden bezoekers een prettige ervaring, terwijl inwoners profiteren van lokale producten en diensten.
- **Ontwikkeling van de Nevelhorst:** terug naar een zwemlocatie voor Didam en omstreken met ruimte voor kleinschalige horeca en aantrekkelijk maken van het gebied met sport en speeltoestellen. We willen geen grote evenementen of initiatieven die niet passen bij de kleinschaligheid van de Nevelhorst.
- **Regionale samenwerking:** Zowel op de arbeidsmarkt als op toeristisch gebied werken we samen met omliggende gemeenten en partners. Dit vergroot kansen voor inwoners en versterkt Montferland als bestemming, zonder massatoerisme of druk op natuur en leefomgeving. We hebben daarnaast een groot grensgebied waar we op thema's goed moeten samenwerken met onze Duitse burens, bijvoorbeeld rondom grenscontroles.
- **Versterken:** We willen dat economie, recreatie en duurzaamheid elkaar versterken, niet in de weg zitten. Zo maken we Montferland aantrekkelijk voor inwoners én bezoekers, bieden we kansen voor ondernemers, behouden we het landschap en zorgen we voor een leefbare, groene gemeente voor de toekomst.
- **Koop lokaal:** 'Koop lokaal' begint bij jezelf. Ook als gemeente zullen we waar mogelijk inkopen bij lokale ondernemers zodat gemeenschapsgeld in de regio blijft.
- **Evenementen gemeente:** Montferland is een evenementen gemeente bij uitstek. Het EK veldrijden vindt in 2026 weer plaats in onze gemeente en met de Montferland halve marathon staat ook hardlopen weer op de kaart. We willen dit blijvend stimuleren en hiermee onze gemeente op de kaart zetten en sporten bij onze inwoners te promoten. Daarbij laten we de organisatie over aan derden en dragen we geen financiële risico's, enkel via subsidie.

Keuzes en dilemma's.

We zoeken voortdurend de balans tussen ambitie en haalbaarheid, tussen behoud van het landschap en ruimte voor ondernemerschap, tussen toerisme en rust, tussen innovatie en nuchtere realiteit. Het doel is duidelijk: een Montferland dat duurzaam, economisch vitaal, recreatief aantrekkelijk en leefbaar is voor iedereen.

8. Bestuur en dienstverlening naar inwoners.

Inwonersparticipatie. Dienstverlening. Communicatie. Menselijke maat.

Waar we voor staan.

Een gemeente is er voor haar inwoners maar heeft ook een brede verantwoordelijkheid. Zowel voor die losse stoeptegels, het verlenen van zorg aan kwetsbare of het zorgen voor een goede ruimtelijke ordening. Een heel pakket van taken moet worden uitgevoerd met een begroting die bestaat uit geld vanuit 'Den Haag' en lokale belastingen, zoals de WOZ.

De manier waarop de gemeente diensten levert is zeer bepalend voor het beeld dat inwoners van de gemeente hebben. Er wordt soms te veel bureaucratie ervaren en te weinig 'menselijkheid' achter de regels. Wij vinden dat ambtenaren soms best wat meer vrijheid mogen nemen om te doen wat goed en/of menselijk is, vooral als dit niet het grotere geheel schaadt of een precedent schept. Niet alles hoeft via excelsheets of in drievoud ingediend te worden, soms moet een eenvoudig belletje genoeg zijn om iets geregeld te krijgen. Onze inwoners verdienen het om een antwoord te krijgen op de vragen, ook als dat antwoord niet het gewenste antwoord is. Klachten of opmerkingen moeten we zien als gratis advies. Waar nodig kan dit leiden tot het verbeteren van de werkwijze van de gemeente.

Wij willen naar een dienstbare gemeente die elke inwoner serieus neemt, maar ook duidelijk is als iets niet kan en waarom dat zo is. Datzelfde verwachten wij van de politiek: wees eerlijk waar je voor staat en waarom. Hier horen ook bestuurders die luisteren, afwegen en knopen durven door te hakken om een stap verder te komen. We betrekken onze inwoners op allerlei manieren, bij woningbouwplannen, via het inwonerspanel, enquêtes etc. In ons participatiebeleid hebben we afgesproken op welk niveau en vanuit welke rol (meebeslissen, meedenken, meepraten etc.) participatie plaatsvindt. Dit is voor ons nog steeds het uitgangspunt waarbij vooraf duidelijk moet zijn waarom er participatie plaatsvindt zodat de verwachtingen duidelijk zijn.

Concreet & lokaal.

- **Meer contactmomenten:** We organiseren regelmatig spreekuren in elk dorp en buurtschap, zodat inwoners makkelijk hun vragen en ideeën kunnen delen.
- **Duidelijke communicatie:** Geen ambtelijke taal, maar duidelijk en eerlijk over wat kan en waarom.
- **Scherpe keuzes durven maken:** Geen eindeloze debatten, maar besluiten nemen die Montferland vooruithelpen, ook als dat lastig is.
- **Samenwerken met inwoners:** We betrekken inwoners actief bij beleidsvorming en maken ruimte voor initiatieven die echt iets toevoegen. Wel zijn we duidelijk over de rol van de participatie om verwachtingen goed te managen.
- **Vertrouwen in ambtenaren:** we willen onze ambtenaren het vertrouwen geven om soms buiten gebaande paden of afspraken een afweging te maken, met name als er sprake is van spoed of een bijzondere omstandigheid in de uitvoering.
- **Inzet AI:** we verkennen de mogelijkheden om efficiënter te werken met AI waar dat kan. Niet om te besparen, maar om te zorgen dat onze ambtenaren meer tijd hebben om te doen waar zij echt goed in zijn: echt contact met de samenleving om het beste werk voor Montferland te doen. Persoonlijk contact met de gemeente moet sowieso altijd mogelijk zijn voor degene die dat willen.

Onze mensen.

De mensen van het CDA Montferland zijn zoals jij en ik. Je vindt ons gewoon bij de voetbalvereniging, tijdens de carnaval, in de supermarkt, bij de kermis, de groenteboer en ga zo maar door. Wij staan voor normen en waarden, respect voor elkaar, verantwoordelijkheid en stabiliteit. In een tijd van onrust en verharding is er weer behoefte aan mensen die het weer de norm maken om je verantwoordelijkheid te nemen. Waarmee je een fatsoenlijk gesprek kunt voeren en het ook heerlijk met elkaar respectvol oneens kunt zijn. Wat deze mensen nog meer gemeen hebben? Ze beloven een gemeente waar we naar elkaar omkijken en respect hebben voor de ander en onze tradities. Authentieke lokale volksvertegenwoordigers, betrouwbaar en midden in de samenleving, dat zijn wij.

Merel Balduk
Didam

Jurje Menting
Zeddam

Karin Straatsma
Nieuw-Dijk

Jos Broeks
's-Heerenberg

Tom Baars
Didam

Thomas van Embden
Didam

Frits Vink
Kilder

Frenk Polman
Didam

Inge Hultermans
Didam

Laura Roelfsema
Stokkum

Jan Bolder
Didam

Tim Burgers
Didam

Theo Bolder
Azewijn

Wouter Handels
Kilder

Xaf Hendriks
Didam

Marcel Berendsen
Kilder

Marcel Schuurman
's-Heerenberg

Chiel Polman
Greffelkamp

Walter Gerritsen
Beek

Frank Wissink
Stokkum

Slotwoord.

Montferland is van ons allemaal.

Het is de plek waar je elkaar nog groet op straat, waar tradities leven en waar we samen bouwen aan ons thuis. Een gemeente waar we verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor onze omgeving.

Met deze visie kiest het CDA Montferland voor een betrokken en betrouwbaar bestuur. Een bestuur dat luistert, doet wat nodig is en eerlijk durft te zijn. Ook als dat lastig is. Wij kijken niet weg, maar pakken aan. Samen zorgen we dat Montferland een plek blijft waar jij je thuis voelt, waar jouw zorgen serieus worden genomen en waar we trots zijn op onze toekomst. Bovenal, met heel veel Hart voor Montferland. ♥

Stem 18 maart

CDA Montferland